

Universitätsbibliothek Wuppertal

Avctores Latinae Lingvae In Vnvm redacti corpvs

Godefroy, Denis

[Genevae], 1585

Cap. VI. De impropriis

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-85](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-85)

gnificantiā *uniuersitatis*. Lucret. l. j. Totum video per inane geni res. Virgilius Bucolicis: Omnia vincit amor. Et idem Georg. libr. iij. Omne adeo genus in terris hominumq; ferarumque, Et genus æquoreum, pecudes, præterque volucres. In furias, ignemque ruunt, amor omnibus idem. Et Æneid. lib. vj. Totamque infusa per artus Mens agitat molē, & magno se corpore miscet. Quid quod totum, quod plus putatur, nō pro *cuncto* alicubi accipi potest? Vir. Geor. li. iij. Totas Aduolucere focis vlnos, igniq; dedere, vt sit totas, integras; non omnes, quæ in mūdo sunt, vlnos.

100 § *Niti*, & *Obniti* cūm ex vno sint intellectu, acceptis tamen præpositionibus fit diuersum. *Niti* enim potest videri, aut aliquā gratiam, aut honorem, aut vtilitatem ærumnoso tendere sine labore: quanquam in aliquibus grauius audiatur, vt sint enixæ parienti labore defunctæ; *Obniti* autem incumbere manifestū est. Vir. li. vj. Ille vides pura iuuenis qui niritur hasta. *Obniti* verò est cōtra aduersa oblectari. Virgil. Sæpe vsque adeo obniti non cedere. Et alibi: *Obniti* torquent spumas, & cœrula verrunt. Terent. Andria: Pedibus, manibusque obnixè omnia facturum.

101 § *Illix*, & *illex* hoc discernuntur. ab illicedo *Illix*; *illex* verò à quo lex non feruetur. Plautus Pœnulo: Qui illi tāta rei ante fūim⁹ illices. Idem Persa: In iure illex, hoc est, viuēs sine lege, sine iure labes populi.

102 § *Ergastulum*, & *Ergastulus* vt genere, ita & intellectibus differunt. Nam *neutro* carceris locus est, *masculino* custos pœnalis lo-

ci. Lucil. lib. xv. Non ergastulus vnus, & alius iudicem opposuit, vt nemo sententiam liberè, quasi ergastulus possit dicere.

103 § *Fremere*, & *Frendere* hoc disseparantur: quod est *Fremere* magnum sonare. Virg. Georgicorum libro ij. Fluctibus, & fremitu assurgens, Benace, marino. *Frendere* alicubi cum gemitu, vel iracundia miserum, aut minax sonare. Virg. Æneid. li. iij. Luminis effossi fluuidum lauit inde cruorem Dentibus infrendens gemitu. Pacu. Antio. *Frendere* noctes misera, quas perpessa sum. Plau. Nec macharam audes dentes frendere. Pacu. Antio. Fruges frendo solas, ac sic probo re. Accius Troadibus: Saxo fruges frendas.

104 § *Fora*, & *Fori*, vt genere, ita & intellectibus discernuntur. *neutro* enim loca sunt, quibus ius dicitur; *masculino* spacia in nauibus: vt Virg. vj. Inde alias animas, quæ per iuga longa sedebant, Derubat, laxatque foros, simul accipit alueo Ingentem Æneam. vel locus apertus, ac patens, vnde & gladiatores foros facere dicuntur, cū lōgo circuitu sectantur.

105 § *Educere*, & *Educare* hanc habent distantiam. *Educere* est extra trahere; *Educare* connutrire, vel prouehere. Var. de liberis educandis: Educit enim obstetrix, educat nutrix, infirmitatē paedagogus, hoc & magister.

106 § *Aborsus*, & *Abortus* varias habet significationes. *Aborsus* enim ille dicitur est, qui in primis mensibus, cūm conceptu exordium factum est; *Abortus* propè tempus pariendi: tunc enim moritur quod nascitur. in plurimis hoc reconditum inuenimus.

DE IMPROPRIIS.

C A P. VI.

E Dolare fabricorum est verum verbum, cūm materiarum complanatur asperitas. Vñ sunt eo laudandi scriptores vetustatis, etiam ad alias fabricas rerum. Varro Bimarg. Cūm tot comœdias sine vlla fecerimus, ego vnum libellum non edolem, vt ait Ennius.

2 § *Sulcus* omne quicquid in longitudine aculeatum est; dici potest veterum auctoritate doctorū. Var. Bimarg. Et pater diuim trifulcum fulmen igni feruido actutum mizat in tholum Marcelli. Virg. Æn. lib. ij. Et linguas micat ore trifulcis.

3 § *Penulam*, abusuè omne quicquid tegit, nobilissimi veteres transtulerunt. Varr. Manio: Cūm corrigias diruptas tenet, penula reliquum pedem scortea pertegere.

4 § *Vitreum*, pectenæ, & perlucidū quicquid est, auctoritate veterum dici potest.

Varr. Mod. Quam istorum vitrea æstate ostendat vnice clauos.

5 § *Tela*, etiam lapides dici posse auctoritas docuit, & omnia quæ iaciuntur. Sisen. Histor. li. iij. Manualeis lapides dispartit, propterea quod is ager omnis eiusmodi telis indigebat.

6 § *Silentium*, fieri consuetudine sumptū est. Sisen. Histor. li. iij. Orixi de contrario silentium.

7 § *Cacum* non solum oculis captum, sed & insidiosum, & occultè malum, vel latens, & tacitum quid veteres dicendum existimauerunt. Sisen. Histor. lib. iij. Subito mare subhorrescere, cæcisque fluctus in se prouoluereniter accepit. Vir. Æn. vj. Cæca regens silo vestigia.

8 § *Labra*, non hominum solum, sed & margines, vel fines dici posse auctoritas persuadet.

suadet. nam & labruscam genus erraticæ vitis esse volunt, quæ in sepibus & in labris agrorum, & terminis nascitur, ut Virgil. Bucolicis: Sylvestris raris spatit labrusca racemis. Sisenna Histor. iij. Innoxios trementibus artubus repente extrahit, sistitq; in labro summo fluminis, calo albente. Virgilius vij. Sicut aquæ tremulum labris vbi lumen ahenis.

9 *Interfici, & occidi.* ad animata veteres vehementi auctoritate posuerunt. Plautus Menæchmis: Occisa est hæc res. Lucilius: Duram, molle voras, fragmenta interficis panis. Virgilius Georg. lib. iij. Feri stabulis inimicum ignem, atque interficere messes. Sallustius Histor. lib. ij. Multique commeatus interierant insidiis latronum. Plaut. Mercatore: Mihi harum ædium interitus interfectus est. Cic. Oeconom. Nullo modo facilius arbitror posse, neque herbas arefcere, & interfici, neque terram ab sole percoqui. Idem ad Hirtium lib. ix. Dieis quasi istuc intereat, nescio; non tamen erat mihi iucundum, seuerius nequi casus perimeret superioris. Lucilius: Intereunt, labuntur, cuntur omnia versum.

10 *Gannire*, cum sit propriè canum, Varro asinos rudere, canes gannire, pullos pipare dixit. Lucretius lib. v. alio pacto: Gannitu vocis adulent. Etiam humanam vocem nonnulli gannitum vocauerunt. Afranius Prosa: Gannire ad aurem nunquam didici. Lucil. lib. vij. Eodem pacto lo gannis.

11 *Dotatum*, non à dote dici, sed ab omni qualibet copia, Cicero de Orat. libr. i. auctor est: Cuius artem cum indotatam esse, incoinitatam, & incomptam videris, verborum eam dote locupletasti, & ornasti.

12 *Putidum*, & sensibus, & auribus probari Cicero de Orat. libr. ij. scribit: Quoniam hæc satis spero vobis quidè certè maioribus natu inhonesta, & putida videri.

13 *Cinnos, & Fucum*, quod est aliud coloris, etiam non talium rerum Tullio auctore discimus de Orat. libro iij. Atque eò citius in oratore, aut poetæ cinnis ac fuco ostenditur.

14 *Abdicare*, non solum de patris factio potest dici, quod est familia abdicere; sed rem quamlibet negare. Pacuvius Atalant. Mortem ostentant, regno expellunt, consanguineam esse abdicant.

15 *Equifones*, non equorum tantum moderatores aut magistratos, sed omnes, quibus regimen conceditur cuiuslibet rei, dici posse veteres probauerunt. Varro Marciopore: Hic in ambuio nauem cõscendimus palustrem, quam nautici equifones per viam conducebant loco.

16 *Meridiem*, mediam dici dici partem

omnes solummodo dicendum putant, cum & noctis esse eam temporis partem doctorum auctoritas dixerit. Varro Marciopore: Repente noctis circitor meridiem. Cum pictus aër feruidis latè ignibus, Cæli ora anastrica ostenderent. Nos in epistolis, quæ inscribuntur, à doctrinis de peregrinando, & vigilia. Igitur aliquando, & morantium cogitationem prius quàm ætas in meridiè & torpedinem pelleret.

17 *Rhedæ*, pro curru Varro Marciopore dixit: Dixe Regi Medeam aduectam per æra in rheda anguibus.

18 *Fasces*, pro cortice. Varro *Ægyptiaca*: In quibus libis sacraturi fasces cingit forem.

19 *Librum*, pro cortice. Virgil. Gerg. lib. ij. Vdòque docent inolescere libro.

20 *Viscum*, positum pro rete à tenacitate. Varro Parm. Lepusculi timentes hoc quadrangulum Dedit Diana rete nexile, *æpivas*, Viscum, sagemam, lineamque compe dem.

21 *Calcar*, pro impetu. Var. Selsquirvlyse: Ventus suo calu vehementius sufflate, & calcar admouere.

22 *Ebrios, & Ticinios* non vinolentos, aut si nociuo, sed expletos qualibet re possumus dicere. Varro Eumenid. Et ceteri scholasticis auribus scholica dape, atque ebriis festicè *ἀπεργυλλεζα* consurgia consurgimus ieiunis oculis.

23 *Torrere*, non solum ignis, sed etiam frigus potest auctoritate Varronis Eumenid. Capite aperto esse iubet, ante lucem suscitatur, frigore torret, venatum eicit ieiunio villicum. Cuius auctoritatis grauitatem secutus Maro à vero non aberrauit Georg. j. Aut Borea penetrabile frigus adurat.

24 *Gibberum*, pro exstanti, & eminenti. Varro Eumenid. Item tragici prodeunt capite gibbero, cum antiqua lege ad frontem superficies accedebat.

25 *Ædificandi*, manifesta significatio est. ab eo tractum est, ut quæcunque fabricatur, qualibet opera ædificari dicantur. Virg. Æneid. ij. Instar montis equum diuina Palladis arte Ædificant.

26 *Squalere*, non sordium plenum esse tantummodo, ut nunc consuetudine persuasum est, sed honesta re abundare, & referunt esse veteres honesta auctoritate posuerunt, ducique hanc significantiam à squamis putant: ut enim est in corporibus sordidum alta congeries, qua squalere dicuntur; ita quod fuerit qualibet re defatam, oneratum, inculcatumque, squalere voluerunt. Virgil. xi. Per tunicam squalentem auro. Accius Pelopidis: Eius serpentis squamæ squalido auro, & purpura textæ.

27 *Transgressus*, à pedum gradu propriè

dicitur, sed auctoritas vetustatis liberio-
rem vsu loquendi dedit, vt Sallust. Hist. j. & de
iis qui nauigassent, & de ipsis nauibus, eo
verbo vt voluit, in quibus gradus non sit
desertio: Nactus obscuram noctem, actu se-
cundo, ac inde transgressos omnes recipit mo-
dos precepturus à Lusitanis. Alibi de scaphis:
Eorum alia paullum nimio progressa inter-
rim sicco onere, cum pauor corpora agita-
uerat, deprimebantur. Lucretius: Præterea pa-
uit, voxque, facitque, Asperiora foras gra-
diens arteria clamor.

28 ¶ *Bibere*, rectè dici ea omnia, quæ hau-
stus habent, vt animalia, & terræ, vt Virgil.
Bucol. Sat. prata biberunt. Verùm auctori-
te litterata etiam arida, aut sicca, & quibus
haustus non sit, bibere positum inuenimus.
Virgil. xj. Hasta sub extertam donec perlata
papillam hæsit, virgineumque altè bibit a-
ctæ cruorem.

29 ¶ *Libidinem, & Appetitum, vel Aemula-
tionem* etiam honestæ rei possumus dicere, vt
sit libido omne quod liberit. Sallust. Cati-
linæ bello: Magisque in decoris armis, &
militaribus equis, quam in scortis, atque
coniuuiis libidinem habent.

30 ¶ *Vsus*, ab vtendo, vnde & vsurpare di-
ctum est obtinere. Posuit quoque vetustas
vsu perire, hoc est non vtendo aliquid posse.
Plaut. Amphit. Est profectò, caue sis, ne tu te
vsu perdis.

31 ¶ *Furtum*, etiam non ablata res solùm,
sed etiam quicquid occultè geritur, auctori-
tate veterum dici potest. Virg. Geor. lib. iij.
Vulcani, Martisque dolos, & dulcia furta.
Plautus Amphit. Manifestum hunc obtorto
collo teneo furem flagitij.

32 ¶ *Ingrèdi*, non solùm, vt est manifesta
eius verbi significatio, sed etiam venire, ac
se ostendere auctoritate Plauti possumus di-
cere in Amphit. Nihil te pudet, scelestè, popu-
li in conspectum ingredi?

33 ¶ *Obsequia*, non solùm minores maiori-
bus exhibere, sed etiã minoribus per vicè ve-
terum excellēs auctoritas voluit. Plaut. A sin.
Ego sanè cupio obsequi gnato meo.

34 ¶ *Versatos*, non solùm ad malitiam calli-
dos, verùm & rectè peritos intelligi posse
Plautus informat A sinaria: Nec magis versu-
tū, nec quo caueas ægrius. Idem: Homini ver-
suto, si quid rectè curatum velis, mandes.

35 ¶ *Deuorari*, nō solùm cibus gutture, sed
& vox auribus potest. Plaut. A sin. Aufcultate,
atq; operam date, & mea dicta deuorate. Et
Aulul. Nimiū libenter edi sermonem tuum.

36 ¶ *Bicipitem* quoq; rerum incorporarū
posse dici Varro de vita pop. Rom. lib. iij. a-
peruit. In spem adducebat, non plus solutu-
ros, quam vellēt, iniquus equestri ordini iu-
dicia tradidit, ac bicipitem ciuitatem fecit,

discordiarum ciuiliū fontem.

37 ¶ *Defecata*, omnia pura, & inturbata, &
sine sordibus possumus dicere, vt vinum sine
fēcibus. Plautus Aulular. Nunc defecato de-
mum animo egredior domo.

38 ¶ *Malitiam*, veteres, vt dolū mediū, po-
nendā esse duxerunt, quasi sit & bona. Plaut.
Aulul. Certè ædepol equidē te ciuē sine mala
omni malitia, aded vt improbum proposue-
rit malo, quod grauius putatur. In eadem:
Quid factis, neque malis, neque improbis.

39 ¶ *Belluam*, indifferenter posuit auctori-
tas veterum. Plaut. Aulularia. In quo quidem
Agnoscat seio, magis nusquam curiosam ef-
se vllam belluam.

40 ¶ *Crocire*, cum sit coruorum, Plaut. Au-
lul. cantare eos dixit: Non temerè est, quod
coruus cantat nunc mihi ab læua manu.

41 ¶ *Rostrum*, hominis dici non debere cō-
suetudo præsumpsit apud Plautum Menæ-
chmis positum: Apud mensam plenam ho-
mini rostrum deliges. Turpilius Pedio: Nec
vnquam vidit rostrum tragœdia tantum vti.
Lucillius Satyr. lib. quinto: Ne designati ro-
strum prætoris, pedesque Spectes. Idem libro
nono: Arripio & rostrum labe, atque hoc ze-
feriatim Percutio, dentesque aduersos discu-
tio omneis. Varro *ἀπὸ τοῦ* libro secundo *ἀπὸ*
φιλosophίας: Itaque videas barba rostro illum
commentari, & vnquoqueque verbum sta-
tera auraria pendere. Idem Serrano *ἀπὸ τῶν*
χρησίων: Rostrum in protrudendum cesse-
rent.

42 ¶ *Fatum*, sicuti communiter intelli-
gitur, significantiam decreti habet, à doctis ta-
men indaganter inuenimus positum pro vo-
luntate. Virgilius libro vj. Heu stirpem inni-
sam, & fati contraria nostris, Fata Phrygiū.
Nec enim Iuno, aut quisquam Deorum fa-
tum habet, quod ipsi faciunt. Et eodem: Fi-
lius huic fato diuinum, prolesque virilis Nul-
la fuit. Et alio: Et si fata Iouis poscunt, hic
terminus hæret.

43 ¶ *Rictum*, ferarum dici volunt, cum Ti-
tinnius etiam auctor sit hominis dici debe-
re: Caue ex corde frontem labeat semper fa-
cto rictus. Item Pomponius Prostibulo: Quis
hic est quamobrem hic prostat, rictum & la-
beas cum considero? Lucillius Satyr. lib. iij.
Malas tollimus nos atque vtimur rictu. Var-
ro, *παρὰ τὴν* *πάππῳ*, *ἀπὸ τῶν* *χορμίων*: Antè auris
modo ex sobolibus paruuli intorti dimitte-
bantur, sed cincinni oculis suppetulis, nigel-
lis, pupillis, quam hilaritatem significantes
animi rictus paruissimus, vt refrænato risu
roseo.

44 ¶ *Stuprum*, quod cum viduis commit-
titur hoc solū dici putant; veteres pro adul-
terio & vitio ponunt. Plaut. Amphit. Stupri,
dedecoris à viro argutam meo. Sallustius

Histor.

Historiarum libro tertio: Ac statim fugiui contra præceptum ducis rapere ad stuprum virgines, matronasque.

45 § *Theſaurum* etiam peſſimæ rei copiam dici poſſe Plautus voluit Amph. Qui domi uxorem meam impudicitia impediuit, teneo theſaurum ſtupri.

46 § *Compotem*, in bonam partem ſolum accipi putatur, cum & in malam poſitum ſit. Plaut. Epidico: Cedo manum, accipe arumarum, & miſeriarum compotem. Næuius Danaë: Eam nunc eſſe inuentam opprobriis compotem ſcis.

47 § *Vina*, poſſe dici ea, quæ neque animo, nec ſpiritu mouentur. Virgil. auctor eſt Æneid. lib. j. Intus aquæ dulces, viuoque ſedilia ſaxo Nympharum domus.

48 § *Indolem*, adoleſcentium tantum conſuetudo dicit, quaſi noua ſoboles. indoles autem eſt incrementum, veteres autem ſenem dixerunt. Plaut. Milit. Si albus capillus hic videtur, neutique ibi ingenium ſenis eſt, in hoc emuſſitata ſua ſibi ingenua indoles.

49 § *Alacritatem*, in malis habendâ Cic. Tuſc. oſtendit. Vir igitur temperatus, conſtans ſine metu, ſine aggritudine, ſine alacritate, vlla libidine non vexatus.

50 § *Catuli*, non ſolum canum diminutiue, verum omnium animalium appellantur. Virg. Georg. lib. iij. Tempore non alio catulorum obſita læna. Et alio loco de ſerpentibus: Compoſitis nouus exuuiis, nitidusque iuuenta Voluitur, aut catulos tectis, aut ova relinquens. Plaut. Truculento: Iam hercle ego hic re mulier, quaſi ſus catulos pedibus proteram. Lucret. lib. v. At catuli pantherarum ſcyranique leonum. Lucil. Satyrarum libro quarto: Concuſſaret agros carulos, foetumque ferarum. Idem lib. vij. Rate ad catulos accedere inultum.

51 § *Compreſſus*, cum virgine admiſſus dicitur. Plaut. Truculento etiam coitum cum meretrice compreſſum dici vult: Nam ad amicam decimo menſe poſt, Athenas Atticas Viſo, quam grauidam hic reliqui meo compreſſu, quid ea agat.

52 § *Opificem*, non ex ope poſſe dici Cicero Tuſc. lib. v. auctor eſt: Aduena quidam & ignobilis verborum opifex inſinuaſſe ſe in antiquam philoſophiam videtur.

53 § *Semina* pro virgultis, vel malleolis, vel ſurculis dici poſſe auctoritatem Virgilii dedit Georg. lib. ij. Seminibus poſitis ſuper eſt deducere terram. Sæpius ad capita, & duros iactare bidentes.

54 § *Sumen*, propriè à ſugendo dictum. Nam & mulieris mammam ſumem veteres dici voluerunt. Lucil. Satyr. lib. quarto: Quod ſi nulla poteſt mulier tam corpore duro Eſſe tamen teneso moueat ſuccuſſa lacerto, Et

manus vberior lactanti in ſumine ſidat.

55 § *Exuuias*, & ſpolia non ſolum hominum tegmina, aut veſtes dici poſſe Virgilius auctor eſt, Georg. libro ſecundo, dicens de ſerpente: Cum poſitis nouus exuuiis, nitidus que iuuenta Voluitur. Accius Bacchis: Tunc pecudum Exuuias læuo pictas lateri accommodant. Lucret. Nam ſæpe videmus Illorum ſpoliis vepres volitantibus auctas.

56 § *Diuortia*, non coniugij diſtractionem ſolum, ſed etiam omnium inflexionum, quæ à recto detorquentur. Virgilius auctor vij. Obiiciunt equites ſeſe ad diuortia nota Huc illuc.

57 § *Virgines*, non ſolum feminæ dicuntur, verum etiam pueri inueſtes. Nam & quicumque ex ephebis exceſſerant, deuirginari dicebantur, Varro *ἀει εἰσαργυρῆς*: Quam ſympatiam lubiat oculos haberet, quid imaginum intereſſet. puer vtrum eſſe deuirginatum uſurus, an monuce *ἰώρας* purus dum cogito.

58 § *Enixas*, non in partu ſolum poſſumus dicere, ſed etiam omni labore exercitas, auctore Virgil. Æneidos libro tertio: Stirpis Achilleæ faſtus, iuuenemque ſuperbum Seruicio enixæ tulimus.

59 § *Pranſi*, non ſolum qui pranderent dicuntur, ſed etiam quibus nihil deſit. Varro Flextabulis, *ἀει ἰπταρχῶν*: Quare, ô Marce, pranſum, ac paratum eſſet, hoc mimimè oportet.

60 § *Os*, roſtrum, vel faciem hominum tantum dici putant, vt de roſtro Virgilius libro nono: Donec Rutuli clamantis in ore Conſtat aduerſo, ſed de facie. Idem Æneid. lib. j. Os humeris que deo ſimilis: cum auctoritate veterum, & pecudum, & ferarum dici poſſit. Virgilius libro xij. Ora citatorum deſtra detorſit equorum. Os etiam alicuius rei omne patens accipi poteſt. Virg. libro tertio: Quam ſi quis ferro potuit reſcindere ſummum Vlcere os. Et idem de leone lib. vij. Impavidus frangit telum & fremit ore cruento. Idem lib. ij. Et ingentem lato dedit ore fenestram. M. Tul. de ſuppliciiis in Verrem: Nam in ipſo aditu, atque ore portus.

61 § *Dorſa*, & tergora hominum, & aliorum animantium conſuetudo putat, cum & aquarum dici poſſit. Virg. Georg. libro tertio: Vndaque iam tergo ſetratos luſtinet orbis. Et Æneid. lib. j. Dorſum immane mari ſummo.

62 § *Omne caſtum veteres incorruptum ſub Virginitis vocabulo appellauere. Cic. Orat. Philoſophia caſta, verecunda, incorrupta virgo.*

63 § *Nidos*, non ſolum domicilia auium, ſed etiam foras earum, Virgilio auctore, dicere poſſumus Geor. lib. iij. Ipſæ que volatēs

Ore ferant dulcem nidis immitibus escam.

64 ¶ *Imbres*, consuetudo agmen caelestium aquarum; & pluiarum induxit solum dici, cum auctoritas variet. Virgilius omnium aquarum dixit, Geor. libro quarto: Ipse feraces Figat humo plantas, & amicos irriget imbres.

65 ¶ *Pecudes*, non solum quadrupedes, sed etiam alia animalia dicere Virgilio auctore possumus Geor. libro quarto: Queni mihi vix frugum, & pecudum custodia sollers. Et alibi: Ignauum fucos pecus a praesepibus arcent. Varro sexagesi: Neque quas agi pennis anates tremipedas, buxeis rostris pecudes, paludibus, nocte nigra, ad lumina lampadis lequens. Lucrer. lib. j. Mutaeque natantes Squamigerum pecudes.

66 ¶ *Profundum*, non solum in imum altum, sed etiam summum dici posse auctoritas usurpauit. Virg. Aeneid. lib. j. Maria, ac terras, caelumque profundum.

67 ¶ *Procacitatem*, non animantium solum a procando, & poscendo dici posse Virgilius auctoritatem dedit Aeneid. lib. j. Penitrusque procacibus austris. quod est saeuientibus procellosis.

68 ¶ *Putidum*, non solum ab ore foetido, & graui, quod naribus praebetur, sed & quod auribus triste & insuaue, austerum, rauidum, id putidum dici posse auctoritas vetustatis, admisit. Cicero Orat. Quonam igitur modo audiretur Mytus, aut Phryx Athenis, cum etiam Demosthenes ageretur putidus.

69 ¶ *Pacem peti*, & a diis posse Virg. significat Geor. libro quarto: Tu munera supplex Tende petens pacem. Et Aeneid. lib. iij. Hic Helenus caesis primum de more iuuenis Exorat pacem diuum. Plau. Amph. Vt Iouis Supremi multis hostiis pacem expetam.

70 ¶ *Deuotum*, ad prosperum tantum versus trahit, sed auctoritas & aduersus significare voluit. Virg. Aeneidos lib. j. Praecipue infelix pesti deuota futurae.

71 ¶ *Reos*, non solum crimini & culpa obnoxios, sed etiam honesti, vel voti debitores promissi auctoritas voluit. Virg. lib. v. Constituam ante aras voti reus.

72 ¶ *Dapes*, non solum opiparos apparatus, aut religiosos, sicuti plerumque, significare, sed & vitabiles & infandos cibos, auctore Virgilio possumus dicere Aeneid. lib. iij. De Cyclope: Nam simul expletus dapibus, vinoque sepultus. Et Bucol. Quas illi Philomena dapes, quae dona pararit.

73 ¶ *Domum*, consuetudo hominum tantum habitacula dici putat, cum auctoritas & templum, & nidos domos dixerit. Virgil. Aeneid. lib. vj. Hostia iamque domus patuere ingenria centum Sponte sua. Et Geor. li. ij. Antiquas domos autem cum stirpibus imis Erui.

74 ¶ *Incestum*, vsu dicitur flagitium in afines admittum, sed & incestare, funere polluere auctore Virgilio possumus dicere libro vj. Praeterea iacet exanimum tibi corpus amici. Heu nescis: totamque incestat funere classē.

75 ¶ *Renocare*, pedem cum hominum, & aliorum animantium dici manifestum sit, Virgilius libro nono, etiam fluuioium dici posse ostendit: Cunctatur & amnis Rauca sonans, reuocatque pedem Tiberinus ab alto. Et Plautus remos nauium pedes dixit.

76 ¶ *Murices*, vetustas etiam saxorum asperitates tela omnia voluit posse dici. Virg. libro v. Et acuto in murice remi Obnixi crepuere.

77 ¶ *Dentes*, non solum quibus cibus atteritur, sed omne quo aliquid exsecari, vel teneri potest Virgilius dici voluit Geor. lib. ij. de falce: Et curuo Saturni dente relictam Persequitur vitem attondens. fingitque putando. Et Aeneid. lib. vj. Tu dente renaci Ancora fundabat naucis.

78 ¶ *Locupletes*, non magnarum opum tantummodo, sed & ad quamlibet rem firmos, & certos M. Tul. dici voluit, ad Caesarem iuniorum lib. ij. Nihil omnino certi, nec locupletem ad hoc auctorem habebamus. Et de offic. libr. iij. Accedit eodem testis locuples Posidonius.

79 ¶ *Monimenta* & tepla dici posse M. Tul. auctor est in Verr. actio. ij. Ausum esse in aede Castoris celeberrimo, clarissimoque monumento.

80 ¶ *Promeritum*, etiam in mala parte posuit Plaut. Amphit. Quid mali sum here tanta ex re promeritus?

81 ¶ *Pallorem*, vetustatem, & negligentiam Lucil. lib. xxx. voluit dici posse: Lana opus omne petit, pallor, tinea omnia cadunt.

82 ¶ *Bonus*, & fortis, & pius dici potest. Lucil. lib. xxx. Caluus Palantino quidam vir nobilis bonus bello. Virg. Geor. lib. ij. Et bona bello Cornus.

83 ¶ *Multare*, cum sit condemnare, positum est augere, voti compotem reddere. Nau. Colace: Et asseri laudes ago, cum votis me multatis meis, Quod praeter spem quem vellem audiebam, hoc mihi Ennius.

84 ¶ *Disciplinosus* etiam pessima arte potest dici. Cato de re militari: Quam gladiator disciplinosus.

85 ¶ *Propitios*, & placatos homines dici vetustas voluit. Lucil. lib. xxvij. In bonis, porro est viris, si irati, seu cui propitij sunt dii, vt diutius eadem vna maneant in sententia, nam cum benignitate sollicito propositus. Teren. Adelph. Quam vt ea, quae parentes propitij.

86 ¶ *Cachinnare*, non risu tantum, sed & de sono vehemientiore vetustas dici voluit. Accius Phoenissis: Simul & circum magna sonan-

sonantibus excita saxis sæva sonando cum crepitu clangentes cachinnant.

87 *Tacere* etiam ea possumus dicere, quæ sine voce, vel sono sunt. Virgilius *Æneid.* libro quarto: Torumque pererrat Luminibus tacitis. Et: Cùm tacet omnis ager.

88 *Affari*, non solum respondere, vel fabulari, sed etiam rogare positum. Accius Tereus: Deum Cadmo generatum semel affare, & famularent perpetuere. Virg. *Æneid.* lib. quarto: I soror, atque hostem supplex affare superbum.

89 *Fastigia*, consuetudine summæ altitudines dici putantur, cùm sint & imæ, significant & finis. Virgilius *Georg.* lib. ij. Forsitan & serobibus quæ sunt fastigia quæras. M. Tul. de offi. li. iij. Sed quoniã operi inchoato & propè iam absoluto fastigium imponimus.

90 *Numerum*, & de iis, quæ non numerantur, sed admetiuntur, dici auctoritas voluit. M. Tul. de offi. lib. tertio: Si exempli gratia, vir bonus Alexandria Rhodum magnum frumenti numerum aduexerit.

91 *Fetor*, cùm ex igni sit, & ex flammis, ex contrario & frigoribus positus inuenitur, ut sit fetere, non solum ex incendio calere, sed ex quibuscunque molestus perturbari. vnde & ictus marini, & exæstiuo animi sub hac significantia rectè positi sentiuntur. Virgilius *Georg.* libr. i. Omnia tunc pariter vento, nimbisque videbis Fetere.

92 *Templum*, & sepulcrum dici potest veterum auctoritate. Virgilius *Æneid.* lib. iij. Præterea fuit in tectis de marmore templum Coniugis antiqui.

93 *Vestigia*, consuetudine signa impressorum pedum dicimus, lectum inuenimus partes extremas pedum dicta vestigia. Virg. lib. v. Vestigia primi Alba pedis, frontemque ostentans arduus albam.

94 *Parere*, etiam viros dici posse Cæcilius auctor est. Calchis sat hic vicinus, se autem peperisse. & vobis datum id prudenter & natum ab Hom. *in a. ζ. αὐτὰρ γλαυκὸς ἔπειρ ἀμύμονα βεῖρα ἔγγόνατον.* Parere etiam dictum ea, quæ non concipiant. Virgilius lib. v. decimo: Ite ait, egregias animas, quæ sanguine nobis Hanc patriam peperere suo.

95 *Viros*, etiam de animalibus posse dici Virgilij auctoritas iubet in *Bucol.* Vir gregis ipse caper deerauerat, cùm possit maritum dicere, sicut *Georg.* lib. iij. Quem legere ducem, & pecori dixere maritum.

96 *Grundire*, cùm sit propriè suum, vt Laberius in sue dicit: Grundientem aspexi seropham. Et Claudius lib. xvi. Agni grundibat dixit, grumiter pecus suillum. etiam hominum esse grunditum, Cæcilius ex Diomede in vmbis designauit. Cruento in ore grundibat miser.

97 *Insaniam* non hominibus solum, aut animalibus, sed & his, quæ sine anima sunt. Virgil. *Bucol.* Huc ades, insani feriant sine litora fluctus.

98 *Elegantes*, nõ solum vt consuetudine ab elegantia ingenij, aut cultus electione, & delectus plerumq; dici potest, sed à veteribus etiam vitio datur. M. Tul. in Clodium, & Curionem: Tu elegans, tu solus urbanus, quem decet muliebris ornatus, quem incessus psaltria, qui leuare vultum, mollire vocem potes. Cato de Moribus: Auaritiam omnia vitia habere putant, sumptuosus, cupidus, elegans, vitiosus.

99 *Amarum*, non solum ex sapore triste, sed ex quacunque causa terribile, & impensum Maronis auctoritate dicimus lib. x. Hostis amare. quid increpitas? mortemque minaris?

100 *Multitudo*, cùm sit numeri populorum, vt quidam volunt, Var. pro multo non absurde adscripsit de vita populi Rom. lib. ij. Nihil magis propter argenti facti multitudinem miserat furandum, quod propter cæsores feneritatem nihil luxuriosum habere licebat.

101 *Sanguinolentum*, corporum potest esse lectum est & de incorporeis, Varro de vita pop. Rom. lib. iij. Itaque propter amorè imperij magistratus grauatiõ seditionibus sanguinolentis, aut dominatus quo appellarent.

102 *Pondus*, pro numero Varro de vita pop. R. lib. iij. E Græcia Asiaticas in villas cõportasse magnū pondus omnium artificum.

103 *Audiendi* sensum etiam iis rebus Virgilius dedit, quæ nec aures habent, nec sensum, *Georgic.* lib. j. Et frustra retinacula tendens Fertur equis auriga, neque audit currus habenas.

104 *Curere*, etiam rem bonam dici potest. Turpil. Demetrio: Dolentis persona eos parentes careo.

105 *Cani* proprietates est sinuosi, & cõcaui, ac per hoc sine dubitatione corporalis. Virgilius verò etiam de incorporalibus, quæ sunt inania tantum vel obscura, dici posse testatur lib. vj. Et ni docta comes tenuis sine corpore vitas Admoneat volitare caua sub imagine formæ. Et lib. x. Tum dea nube caua tenuem, & sine viribus vmbra.

106 *Lauare*, cùm sit eluere, & sordida quæq; purgare, vetustatis etiã auctoritas posuit pro polluere. Virg. *Geor.* lib. iij. Lauit atter vulnera sanguis. Et libr. x. Lauit improbateter Ora cruor. Plant. *Pseudulo*: Eas lacrymis laui. Ennius *Hecuba*: Heu me miserã, interij pergunt lauare sanguen sanguine. Varro *in arat.* Pater vt cruore laueret aratū aggerem. Afran. *Suspecta*: Vident lauere lacrymis me tuum collum pater.

107 ¶ *Animas*, pro corporibus. Virg. lib. xi. Ire, ait, egregias animas, quæ sanguine nobis Hanc patriam peperere suo, decoratæ su-

premis Muneribus. In quo etiam hoc vnum est, quod patriam posuit pro regione, vel terra, cum patria sit ciuitas, vel vrbis parentum.

DE CONTRARIIS GENERIBVS VERBORVM.

CAP. VII.

1 ¶ *Aucupauit*, actiuum positum pro passiuo. Titinnius Veliterna: Id ego aucupauit, ple- nas aureis assero. Plautus Trucul. Lepidè æ- castor aucupauit, atque è mea sententia. Idem Menæchmis: Vt concedamus ex insidiis aucupa. Enn. Medea: Fructus verborum aures aucupant. Pacuuius Chryse: Incipio saxum tentans scandere vorticem In summum, dein hominis partes prospectum aucupo. Accius Astyanacte: Nunc in consilio id reges Argiuum aucupant, Id quærunt. Idem Medea: Ego me extollo in abietè, altè ex tuto prospectans aucupo.

2 ¶ *Vagas*, pro vagaris. Plautus Milite: Te alloquor vitij, probrique plenus, qui circum vicinos vagas. Serenus opusculis: Rure puella vagat virido. Accius Tereo: Fama nam nobilitas lata stirpe præclarè viget, vagat. Idem Medea: Vagant, pauore pecuda in tumulis deserunt. Idem Bacchis: Deinde omnes stirpe cum inelyta Cadmi deuagant matronæ percitate tumultu. Pacuuius Medea: Quid tandem, vbi ea est, quod recepta exul incerta vagat? Turpilius Leucadia: Vecordi vagas infania Enni. Hectoris Lytris: Constitit, credo, Scamander, arbores vento vagant. Pacuuius Peribœa: In triplici pertimefactus marore animi, incertè errans vagat. Varro Pseudolo Apolline, *αὐτὸν δὲ τὴν παραδοσιασιν*: Cum sex pueri, & puellæ pariter item sex, aut septem numero, quæ cum choro pari vagarunt. Idem Hercule: Tuam fidem per maritimas oras quæ vagat suffragantur. Pomponius Pappo: Præterito populi voluntas hæc est, & vulgo vagas.

3 ¶ *Refragabunt*, pro suffragabunt. Sisen- na Histor. libr. xiiij. Multi populi, plurimæ conciones dictaturam omnibus animis, & studiis refragabunt.

4 ¶ *Meret*, pro meretur. Plautus Menæch. Item hic vltro fit, vt meret, potissimus nostræ domi vt sit. Idem eodem: Adibo, atque hominem accipiam dictis, quibus meret. Turpil. Philopatro: Vtinam possim tibi referre gratias, vt de me meres. Idem Hetera: Meres, merito vt diligare.

5 ¶ *Auspicaui*, pro auspiciatus sum. Plaut. Persa: Lucro faciendo ego auspicaui. Idem Stichus: Eam ego auspicaui in re capitali

mea. Atta Lucubratione: Cum primò luci hodie vt exornata sit, atque vt auspiceris cras est communis dies. Cæcilius Plotio: Infanum hospitium aliter histriionum est, atque vt magistratus cum publicè auspiciant. Næuius belli Pœnici libro tertio: Virum prætor adueniet, auspiciat auspiciam [prosperum.]

6 ¶ *Eluctant*, pro eluctatus sum. Plautus Trinūmo: Cum hisce ærumnis eluctauit. Idem Vidul. Quid multa verba? plurimum lu- ctauimus. Terentius Hecyra: Dicitque illi anulum sese, dum luctat, detraxisse.

6 ¶ *Scruto*. Plautus Aulularia: Postremò hunc iam perscrutauit.

7 ¶ *Auguro*. Accius Oenomaos: Atque ea coniectura auguro. Idem Amph. Si satis rectè aut vera ratione augurent. Ennius Menalippo: Certò hic est nulla quin monstrum fiet, Hoc ego tibi dico, & coniectura auguro. Pacuuius Chryse: Propemodum animus coniectura de errore eius augurat. Cicero ad Caluum: Præsentit animus, & augurat quodammodo, quæ futura sit suauitas. Virgil. libro septimo: Et siquid veri mens augurat, opto. M. Tul. de Repub. libro quarto: Cui quidam vtinam verè fideliter abundante augurauerim.

8 ¶ *Assensit*, est & passiuum. Accius Neoptolemo: Vbi nihil, cõtra rationem, & quam habuit assensit silens. Idem Erigona: Assentio, age nunc tu tuam progeniem & ordine. Pompon. Sponsa: Papæ pol magis vbi cognorit, omnes vnà assentiant.

9 ¶ *Cunctant*, pro cunctantur. Accius Alphefibœa: Ita territa Mœbra animo ægròto cunctant sufferre laborem. Ennius Ambra- cia: Bene mones, tute ipse cunctato, vide fortem virum. Idem Hectoris Lytris: Qui cupiant darè arma Achilli, vt ipsi cunctent.

10 ¶ *Accinge*, pro accingere. Pomponius Maccis geminis: Iam ego mihi adero, dum ego reuortor, age antè accinge ad molas.

11 ¶ *Contempla*. Accius Philocteta: Contèpla hanc sedem, in qua ego nouem hyemes saxo stratus pertuli. Næuius Danaë: Cõtèplo placidè formã, & faciem virginis. Titinnius Fullonia: Adspecta formam, atque os contèpla meum. Ennius Medea: Asta atque Athenas